

Osobitosti start-up a spin-off spoločností so zameraním na ich financovanie, a právne a ekonomické aspekty budovania obchodnej značky (branding) v start-up a spin-off spoločnostiach

JUDr. Barbora Grambličková, PhD. LL.M.

JUDr. Stanislav Barkoci, PhD.

Právnická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Obsah prednášky

- Všeobecný úvod do start-up a spin-off spoločností
- Podnikateľský plán
- Vznik start-up spoločnosti – voľba právnej formy
- Financovanie start-up spoločnosti
- Jadro start-up spoločnosti
- Branding
- Vytváranie, zachytávanie, ochrana a komercializácia duševného vlastníctva

Čo je to start-up spoločnosť ?

- **Start-up spoločnosť ako:**

- **Vývojová fáza každej spoločnosti** – ide o všetky začínajúce spoločnosti, z nich sa môžu vyvinúť „scale-ups“, prípadne etablované mikro, malé a stredné podniky (SMEs), prípadne korporácie (ako väčšie spoločnosti)
- **Typ vysoko-inovatívnej spoločnosti**, ktorá je škálovateľná, jej cieľom sú vysoké tržby, ktoré narastajú rýchlejšie ako jej náklady

- **Definičné znaky startup spoločnosti?**

- Spoločnosť mladšia ako 10 rokov
- Spoločnosť (obvykle) naviazaná na (vysoko) inovatívnu technológiu alebo biznis model
- Spoločnosť majúca alebo usilujúca o značný rast počtu zamestnancov a/alebo tržieb, ktoré presahujú náklady spoločnosti
- (Kollmann et. al., 2016)

Charakteristické znaky start-up spoločnosti

- **Startup spoločnosť:**

- Má **inovačný potenciál** a je **škálovateľná**
- Je obvykle naviazaná na **vysoko-rastúcu** (technologickú) **inováciu**
- Je mnohokrát vysoko **riziková s ohľadom na svoje financovanie** – (obvykle) vyžaduje značné financovanie vlastnými zdrojmi (zakladateľov)
- Na začiatku je **dominovaná spoločníkom** (koncentrované rozhodovanie), neformálnou štruktúrou, mnohokrát je badateľné nejasné rozhodovanie
- **Jadrom existencie spoločnosti je duševné vlastníctvo (DV)**, ktoré (obvykle) nepodlieha zamestnaneckému režimu DV alebo si zamestnávateľ neuplatnil právo na riešenie
- Originálne sa termín start-up vyskytol v prostredí **dotcom bubliny** (2000)
- Je v súčasnosti spájaný pojem s informačným a komunikačným sektorom (ICT), robotikou, zdieľanou ekonomikou, platformovým podnikaním, biotech, fintech, big data & umelá inteligencia (AI) a pod.

Spin-off spoločnosť?

- Súvisiaci termín
- Predstavuje **novú obchodnú spoločnosť** – osobitnú právnickú osobu
- Vznikla **z materskej inštitúcie**, v rámci ktorej vzniklo duševné vlastníctvo ako výsledok vedecko-výskumnej činnosti alebo vývojovej aktivity
- Cieľom spin-off spoločnosti je **transfer duševného vlastníctva (DV)**, ktorý je výsledkom vedecko-výskumnej činnosti / vývojovej aktivity, do komerčného prostredia s úmyslom dosahovať zisk
- **Výhodami spin-offu sú najmä:**
 - Možnosť organizačne, personálne, finančne oddeliť duševné vlastníctvo a naň naviazaný biznis od pôvodnej materskej inštitúcie – oddelenie rizík matky od spin-offu
 - Možnosť prijať investora do spin-offu vo forme rizikového kapitálu

Záujem riešiteľa (start-upistu)

- Je nositeľom inovačného potenciálu a je pôvodcom duševného vlastníctva, ktoré má byť komercializované prostredníctvom spoločnosti
- Tomuto subjektu väčšinou chýba znalosť právnych, finančných, manažérskych, marketingových a iných otázok
- Má záujem o úspech spoločnosti z dlhodobého hľadiska, nie je vždy pre neho preto podstatné ukončenie účasti v spoločnosti a typickým je jeho osobná zaangažovanosť v spoločnosti
- Má záujem na tom, aby mal dosah na tvorbu vôle v rámci spoločnosti (obchodné vedenie) ako aj prejavovanie vôle spoločnosti navonok (konanie k mene spoločnosti), preto je mnohokrát aj v postavení štatutárneho orgánu (konateľa, člena predstavenstva) spoločnosti

Podnikateľský plán ako prvý krok k založeniu spoločnosti

- **Stanovenie a vysvetlenie podnikateľských cieľov**
 - určenie produktu/služby
 - komercializácia (produktu/služby/predaj spoločnosti/podniku)
- **Pomenovanie a nastavenie spôsobov ako dosiahnuť stanovené ciele**
 - skutkové (vývoj produktu/služby)
 - právne (voľba právnej formy, právna úprava vzťahov medzi spoločnosťou a osobami zúčastnenými na podnikaní, ochrana duševného vlastníctva)
 - finančné (komercializácia produktu/služby)
- **Nastavenie financovania**
- **Získavanie a správa duševného vlastníctva**
 - výsledky duševnej tvorivej činnosti
 - branding
- **Pomenovanie existujúcich a potenciálnych problémov ovplyvňujúcich podnikanie**
- **Identifikovanie príležitostí a medzier na trhu**
- **Identifikovanie rizík a nedostatkov**
 - nedostatok prostriedkov, odbornej pracovnej sily

Voľba právnej formy pre start-up

- Spoločnosť ako nástroj komercializácie DV **je zakladaná (obvykle) pred vstupom investora do spoločnosti** – preto je rozhodujúce jednoduchosť právnej formy a eliminácia nákladov na jej založenie (pri nedostatku prostriedkov na právne poradenstvo)
- Potreba osobitného náhľadu na obchodné spoločnosti **optikou budúceho (možného) vstupu investora** (potrebná flexibilita nastavenia vnútorných vzťahov v spoločnosti)
- Voľba právnej formy start-up spoločnosti je dôležitá pre usporiadanie vzťahov vo vnútri spoločnosti **s cieľom zabezpečiť náležitú ochranu záujmov jednotlivých aktérov**
- Najčastejšie volená právna forma v SR je **spoločnosť s ručením obmedzeným (SRO)**
- **Akciová spoločnosť (AS) je zvolená výnimočne** v neskoršej fáze života spoločnosti
- Osobné a zmiešané obchodné spoločnosti nie sú využívané z dôvodu neobmedzeného ručenia všetkých alebo niektorých spoločníkov
- Právna forma **jednoduchej spoločnosti na akcie (JSA)** prijatá za účelom podpory start-up ekosystému

Spoločnosť s ručením obmedzeným

- Najčastejšie volená právna forma pre start-up v SR (záver na základe výskumu *argumentum a contrario*)
- **Jednoduchý spôsob založenia**, hlavne s ohľadom na časové a transakčné náklady
- Poskytuje dostatočnú mieru **flexibility** potrebnú pre nastavenie vnútorných vzťahov
- Je možné nastaviť **optimálnu súčinnosť** medzi zakladateľmi ako aj medzi spoločníkmi a investormi
- **Variabilita s ohľadom na nastavenie:**
 - Obchodného podielu (§ 114 ods. 1 OBZ)
 - Podielu na zisku (§ 123 ods. 1 OBZ)
 - Podielu na hlasovacích právach (§ 127 ods. 2 OBZ)
 - Vyrovnacieho podielu (§ 150 ods. 2 OBZ)
 - Podielu na likvidačnom zostatku (§ 153 ods. 2 OBZ)
- Variabilita s ohľadom na rozšírenie pôsobnosti rozhodovania valného zhromaždenia (VZ) aj *ad hoc* (§ 125 ods. 3 OBZ)
- **Problematické aspekty**
 - Minimálne základné imanie 5.000 eur
 - Maximálny počet spoločníkov 50
 - Zákonná minimálna výška vkladu každého spoločníka (750 eur), ktorá musí byť zachovaná aj pri rozdelení a následnom prevode obchodného podielu (§ 117 OBZ) – môže byť limitujúca a nepraktická pri riešení vstupu investora do spoločnosti alebo účasti zamestnancov na spoločnosti ako spoločníkov
 - Osobitné súhlasy (súhlas správcu dane)
 - Zákaz reťazenia spoločností

Akciová spoločnosť

- Akciová spoločnosť (AS) je zvolená ako právna forma start-up spoločnosti **výnimočne** v neskoršej fáze života spoločnosti
- AS môže byť založená ako **súkromná alebo verejná**
- AS môže byť založená na **základe výzvy na upisovanie akcií alebo bez výzvy na upisovanie akcií**
- AS môže emitovať **kmeňové alebo prioritné akcie**, nemôže vydávať akcie s osobitnými právami
- Na základe § 186a OBZ sú v rámci AS **zakázané sú dohody (neplatné ak sú v stanovách)**, ktorými sa akcionár zaväzuje voči spoločnosti alebo niektorému z jej orgánov, alebo členovi jej orgánov
 - dodržiavať pri hlasovaní pokyny spoločnosti alebo niektorého z jej orgánov o tom, ako má hlasovať,
 - hlasovať za návrhy predkladané orgánmi spoločnosti alebo
 - uplatniť hlasovacie právo určitým spôsobom, alebo nehlasovať ako protiplnenie za výhody poskytnuté spoločnosťou.
- **Prevoditeľnosť akcií nemôže byť vylúčená, ale len obmedzená**
- Prevoditeľnosť akcií nemôže byť obmedzená, ak majú byť akcie prijaté na obchodovanie na burze (§ 29 ods. 1 písm. c) Zákon o burze cenných papierov)
- AS nemôže upisovať vlastné akcie (§ 161 OBZ) – prekážka emisie zamestnaneckých akcií

Jednoduchá spoločnosť na akcie I.

- Právna forma špecificky prijatá na podporu **start-up ekosystému (2017)**
- Jedná sa o **samostatnú právnu formu**, nejedná sa o podformu AS, aj keď sa na JSA vzťahujú ustanovenia AS (§ 220 h ods. 3 s limitmi uvedenými v ods. 4 OBZ)
- **Dvojfázový proces vzniku JSA**
 - Zápis do ORSR
 - Proces emisie akcií (problematický)
 - Pridelenie identifikačného kódu emisie cenných papierov (ISIN) – Centrálny depozitár cenných papierov (CDCP)
 - Vydanie akcií – Národný centrálny depozitár cenných papierov (NCDCP), ktorý funguje na členskom princípe (zvýšené časové a transakčné náklady na samotné vydanie akcií ako aj na poradenstvo v procese zakladania JSA)
- Na základe analýzy JSA (1.1.2017 – 31.8.2018 – 95 založených JSA) – menej ako 30 % založených a vzniknutých JSA boli start-upy alebo so start-upmi súvisiace spoločnosti
- Prečo? Je ešte potrebný dlhší čas na etablovanie, zložitejší spôsob založenia a vzniku, najmä s ohľadom na registráciu, zvýšené časové a transakčné náklady (v 2018 v Dánsku došlo k zrušeniu právnej formy špecializovanej na start-up spoločnosti uvedenej do právneho poriadku v 2014)

Jednoduchá spoločnosť na akcie II.

- **Žiadna spoločnosť ani družstvo nemôžu zmeniť svoju formu na JSA** a JSA vie zmeniť právnu formu len na AS (§ 220zI OBZ)
- **Základné imanie 1 eur**, nie je možné založenie na základe výzvy na upisovanie akcií, akcie JSA môžu byť len v zaknihovanej forme na meno
- JSA môže vydávať **kmeňové akcie** ako aj **akcie s osobitnými právami najmä** (napríklad rozdielny rozsah nároku na zisku/likvidačnom zostatku, rozdielne hlasovacie práva, rozdielny rozsah informačných práv) + zamestnanecké akcie
- Možnosť **obmedziť ako aj vylúčiť prevoditeľnosť akcií (priblíženie k SRO)**
- JSA **nemusí vytvoriť dozornú radu**
- Špecifická úprava vedľajších dojednaní k akcionárskej zmluve
 - Právo pridať sa k prevodu akcií (tag-along)
 - Právo požadovať prevod akcií (drag-along)
 - Právo požadovať nadobudnutie akcií (shoot-out)
- **Možnosť registrácie práva pridať sa k prevodu akcií (tag-along) a práva požadovať prevod akcií (drag-along), ktorá posilňuje ich vymožitelnosť**

Financovanie start-up spoločností

- **Zdroj financovania** je popri personálnej zložke a DV kľúčovým predpokladom rozvoja start-upu
- **Pre start-upy je typické financovanie vlastnými zdrojmi**, čo prináša stratu časti podielu a kontroly
- Financovanie **prostredníctvom cudzích zdrojov** v podobe pôžičky alebo úveru (financovanie prostredníctvom bánk je pomerne zložité, keďže banky majú tendenciu financovať projekty až v neskoršom štádiu fungovania spoločnosti a nie na počiatku jej vzniku – nie *pre-seed, seed a early stage*)
- Najprv **vlastné zdroje zakladateľov a im blízkych osôb**
- Neskôr **vstup investora do vlastného imania spoločnosti**
 - Investor - sa stáva spoločníkom/akcionárom spoločnosti
 - Typicky: *Angel investor, venture capital fund alebo private equity fund*
 - Niekedy aj: *akcelerátor, inkubátor, prípadne etablovaný industriálny partner*

Vstup investora do start-up spoločnosti

- Startup spoločnosti sú **veľmi rizikové**, čo je dané
 - povahou biznis modelu (riziká vlastné biznisu)
 - ranným štádiom rozvoja biznisu (riziká vlastné fáze spoločnosti – neistota, veľa premenných)
- Preto sa financovanie start-upov **spravidla realizuje formou vlastného kapitálu**
 - Obvykle formou vkladu do základného imania v kombinácii s vkladom do ostatných kapitálových fondov / emisného ážia
 - Neskôr eventuálne formou konvertibilného úveru (s povinnou konverziou)

Záujem investora

- Má záujem finančne podporiť spoločnosť tak, že vstúpi do spoločnosti ako jej spoločník/akcionár
- Má záujem o úspech spoločnosti, ktorý môže byť **krátkodobejší** (niekoľko rokov, podľa fondu)
- Fixuje sa na **ukončenie svojej účasti v spoločnosti a znásobenie svojej investície**, na rozdiel od riešiteľa pre ktorého spoločnosť môže byť (celo)životným dielom
- **Diverzifikuje svoje riziko investíciami do rôznych (viac alebo menej) rizikových spoločností** a nemá záujem (štandardne) podieľať sa na denno-dennom chode spoločnosti, ale má záujem mať kontrolu nad zásadnými otázkami v rámci spoločnosti
- Vidinou investora je aj **ukončenie účasti v spoločnosti** v prípade vopred namodelovaných situácií, akou je napríklad ponuka na kúpu jeho obchodného podielu alebo celej spoločnosti
- Môže mať záujem tak o aktívnu ako aj o pasívnu účasť na **správe a riadení spoločnosti**

Term sheet (Podmienky vstupu investora)

- Obsahuje základné dohody medzi riešiteľom a investorom a **podmienky o vstupe investora do start-upu** – relatívne krátky dokument 1-10 strán
- **Zväčša nezáväzný**, záväzný je s ohľadom na povinnosť zachovávanie mlčanlivosti a voľbe práva/súdu
- Term sheet je **klúčový pre draftovaní ostatnej dokumentácie** (spoločenská/zakladateľská zmluvy, dohody spoločníkov, investičné zmluvy, atď.)
- Podpisuje sa po podpise NDA, úvodných diskusiách a dohode o valuácii spoločnosti medzi investorom a zakladateľmi (resp. inými akcionármi)
- **Má chrániť záujmy strán**
 - Dôveryhodný záväzok poskytnúť investíciu zo strany investora
 - Ochranné práva pre investora – kontrola nad použitím investovaných prostriedkov a ochrana integrity start-upu
 - Ochrana aktív start-upu – zakladatelia, duševné vlastníctvo, investícia, zamestnanci

Základné riziká pre investora I.

- **Riziko likvidity** – sekundárny trh obchodných podielov /akcií na start-upoch je veľmi obmedzený, zvlášť v krajine ako Slovensko (neexistencia riadneho kapitálového trhu)
 - Exit je preto nákladný a vyžaduje takmer vždy súkromné rokovania
- **Žiadne alebo veľmi zriedkavé výplaty dividend ako delenie iných vlastných zdrojov zo spoločnosti** počas dlhých rokov rozvoja start-upu, keďže start-upy obvykle reinvestujú počas dlhého obdobia všetky tržby do svojho rozvoja, pretože sa snažia vytvoriť udržateľnú hodnotu
- **Zhodnotenie investície samozrejme nie je nijako garantované**
 - Riziko podnikania, diverzifikácia portfólia

Základné riziká pre investora II.

- Investícia do vlastného kapitálu znamená, že investor spolu s ostatnými akcionármi (spoločníkmi) dostane v prípade výplaty zisku/likvidačného zostatku svoj podiel **až po uspokojení (ostatných) veriteľov** (payment order)
 - Investori však obvykle požadujú prioritu aspoň oproti zakladateľom
- **Závislosť od zakladateľa/ov, úzkeho okruhu ťažko nahraditeľných zamestnancov, manažérov a pod.**
 - Ich (skorý) odchod sa preto často penalizuje a sú od neho "demotivovaní" dizajnom svojich zmlúv
- Riedenie investície - **podiel sa časom s príchodom ďalších investorov znižuje**

Základné riziká pre riešiteľa (start-upistu)

- Mnohokrát **v časovom strese** prijme investíciu, ktorá nie je preňho výhodná
- Prijme investíciu **bez riadneho titulu**
- **Nemá vysporiadané vzťahy s ostatnými** zakladateľmi / spoločníkmi / zamestnancami / pôvodcami DV
 - To značne znižuje hodnotu spoločnosti
- **Nepožiada o kvalifikovanú pomoc včas** – kvalifikované právne zastúpenie a investičné poradenstvo je kľúčové
- **Citové naviazanie na spoločnosť** (celoživotné dielo)

Typy financovania start-upu I.

- **Vedecko-výskumné granty** – zvlášť, ak ide o spin-offy pochádzajúce z grantovej činnosti
- **Vládne granty + EU schémy (H2020, COSME)** – vysoko rizikový výskum býva financovaný aj z verejných zdrojov
- **Friends, Family, Fools (3 Fs)** – 72% startupov (u nás cca 87% startupov (SAPIE, 2016)
 - Vlastné úspory, osobné zadĺženie, cash flow z iného podnikania
- **Pôžičky/úvery (ak je cash inflow)** – banky, záručné programy, klasické / dotované úverové produkty
 - Nemožné bez riadneho track recordu a cash flow

Typy financovania start-upu II.

- **Crowdfunding** – pomerne nový spôsob financovania, umožnený internetom
 - Reputačná výhoda pre start-upy, trhová validácia dopytu po produkte
- **Angel investors**
- **Venture capital** (rizikový kapitál) – v zásade ide o private equity v rannej fáze
- **Private equity** – sústredí sa na dospelé spoločnosti
- **Initial public offering (IPO)** – uvedenie akcií na burzu cenných papierov
 - V krajinách ako SR nereálne

Čo je jadrom start-up spoločností?

- Jadrom start-upu je **výsledok tvorivej duševnej činnosti** fyzickej osoby, ktorý je spôsobilým predmetom práv duševného vlastníctva a je spôsobilým predmetom súkromnoprávných zmluvných vzťahov
- Nie všetky výsledky tvorivej duševnej činnosti sú aj duševným vlastníctvom a nie všetky výsledky tvorivej duševnej činnosti sú ochrániteľné prostredníctvom autorského práva alebo práva priemyselného vlastníctva
- **Duševné vlastníctvo (DV)** – nehmotný statok, ktorého podstatu tvorí konkrétny duševný obsah, je schopný byť predmetom spoločenských vzťahov (a teda aj právnych) a nie je potrebné jeho stelesnenie v hmotnej podobe
- **Delenie práv duševného vlastníctva**
 - Autorské práva a práva s nimi súvisiace (relevantné aj v súvislosti s priemyselným vlastníctvom)
 - Práva priemyselného vlastníctva a práva obdobné priemyselnému vlastníctvu (priemyselné práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti, priemyselné práva na označenie)
- Know-how

Duševné vlastníctvo a podnikateľský plán

- Význam - atraktívne a kvalitne modelované portfólio duševného vlastníctva vytvára **navonok prezentovateľnú osobitosť spoločnosti, jej odlišnosť od konkurencie** a je nositeľom potenciálu na **zvýšenie atraktivity spoločnosti pre investorov alebo obchodných partnerov**
- Podnikateľský plán v časti týkajúcej sa duševného vlastníctva
 - **Identifikácia predmetov duševného vlastníctva**, ktorými spoločnosť disponuje
 - **Zostavenie portfólia** duševného vlastníctva
 - **Riadenie nadobúdania duševného vlastníctva, jeho správa a ochrana** vo vnútri spoločnosti
 - **Ochrana duševného vlastníctva vo vzťahu k tretím osobám**
 - Identifikovanie **významu duševného vlastníctva pre samotné podnikanie** start-up spoločnosť
 - **Pravidlá nakladania s duševným vlastníctvom a stratégie využívania duševného vlastníctva pre podnikanie**

Stratégie vytvárania a zachytávania duševného vlastníctva

- **Duševné vlastníctvo vytvárané v spojitosti s hlavnou podnikateľskou činnosťou**
 - právna úprava vzťahov s osobami zúčastnenými na podnikaní spoločnosti a vytvárajúcimi duševné vlastníctvo
 - zachytávanie duševného vlastníctva
 - notifikačné povinnosti
 - transfer práv
 - registrácia
- **Duševné vlastníctvo vytvárané v rámci branding**
 - duševné vlastníctvo vytvorené pred vznikom spoločnosti – transfer práv
 - registrácia

Zachytávanie duševného vlastníctva a identifikácia portfólia I.

- **Mechanizmus zachytenia DV**
 - **Nastavenie vnútorných procesov na zachytávanie DV**
 - **Nastavenie notifikačných povinností a sankcií za ich porušenie v**
 - Pracovnej zmluve
 - Pracovnom poriadku v prípade zamestnancov
 - Interných "smerniciach"
 - Iných dokumentoch upravujúcich vzťahy v prípade iných ako pracovnoprávných vzťahov
- **Interné audity DV v pravidelných intervaloch**
- **Zachovávanie mlčanlivosti interne aj externe**
 - Interne – eliminácia úniku DV (dohoda o zachovávaní mlčanlivosti/NDA ako súčasť pracovnej zmluvy)
 - Externe – eliminácia úniku DV pri negociačných procesoch
 - NDA
 - Ochrana dôverných informácií na základe § 271 OBZ
 - Culpa in contrahendo

Zachytávanie duševného vlastníctva a identifikácia portfólia II.

- Nedostatky a riziká
 - Všeobecne naformulovaná náplň práce alebo povinností z obdobného pracovného pomeru (spory o majetkové práva k DV)
 - Súbeh viacerých pracovných úväzkov s obdobnou náplňou práce
 - Študenti – patria im tak osobnostné ako aj majetkové práva
 - Práce vykonávané mimo pracovného pomeru
 - Činnosti vykonávané štatutárnym orgánom (alebo iným členom orgánu), ktoré nesmerujú k splneniu jeho povinností
 - Potreba blokovania publikačnej činnosti zamestnanca v prípade, ak pracuje na priemyselnom DV – v spojitosti s publikovaním nemá notifikačnú povinnosť
 - V zmysle slovenského práva nie je možné vzdať sa práv, ktoré vzniknú v budúcnosti (§ 574 ods. 2 OZ) – vzdanie sa majetkových práv v prípade študentov v prospech školy, typické v USA

Komu patria práva duševného vlastníctva? I.

- Subjekty práv duševného vlastníctva
- **Pôvodný subjekt**
 - Pôvodca/Autor – tvorivej duševnej činnosti je schopná len fyzická osoba (FO), pôvodcom nikdy nemôže byť právnická osoba (PO) – nie je to subjekt spôsobilý vlastnej tvorivej činnosti
 - Prihlasovateľ – osoba oprávnená podať prihlášku na ochranu výsledku tvorivej duševnej činnosti (relevantne v prípade priemyselných práv) alebo aj v prípade priemyselných a obchodných označení
 - Majiteľ – práva k DV nadobudol bez akéhokoľvek prevodu, upínajú sa na neho len práva majetkovej povahy
- **Odvodенý subjekt**
 - Tak fyzická ako aj právnická osoba
 - Pôvodný subjekt prevádza práva (okrem osobnostných) na subjekt odvodенý, ktorý do týchto práv vstupuje
- **Je potrebné rozlišovať medzi osobnostnými a majetkovými právami**

Komu patria práva duševného vlastníctva? II.

- Určenie práv k DV v prípade **autorského práva**
 - **Osobnostné – autor – FO**
 - **Majetkové**
 - **Zamestnanecké dielo** – majetkové práva patria zamestnávateľovi
 - Zamestnanecké dielo pokrýva aj dielo vytvorené členom riadiacich/dozorných orgánov PO, štatutárnym orgánom PO na splnenie si povinností vyplývajúcich im z členstva v orgánoch
 - Majetkové práva zamestnávateľa vznikajú zo zákona/ex lege
 - Nie je povinnosť notifikácie pri vzniku diela
 - **Dielo na objednávku**
 - Na počítačový program vytvorený celkom alebo z časti na objednávku sa vzťahujú ustanovenia o zamestnaneckom diele (§91 ods. 4 AZ)
- **Študent** – patria mu osobnostné aj majetkové práva k dielu, ktoré vytvoril na splnenie si svojich školských povinností – povinnosť uzavrieť so školou licenciu, ak to škola navrhne, škola môže požadovať náhradu nákladov v prípade použitia diela študentom

Komu patria práva duševného vlastníctva? III.

- Určenie práv k DV pri **priemyselných právach na výsledky tvorivej duševnej činnosti**
 - **Osobnostné – pôvodca – FO**
 - **Majetkové**
 - Zamestnanecký režim – zamestnávateľ
 - Povinnosť písomne upovedomiť zamestnávateľa o vzniku DV a dodať podklady, Plynutie lehoty na uplatnenie práva na riešenie pre zamestnávateľa
 - Majetkové práva zamestnávateľa nevznikajú zo zákona/ex lege
 - Právo na primeranú odmenu pre zamestnanca
- Neobsahuje školský/študentský režim

Duševné vlastníctvo vytvárané v rámci branding

- **Nastavenie cieľa** (napr. atraktivita pre investora, atraktivita produktu, vytvorenie ohodnotiteľného aktíva atraktívneho pre konzervatívnejšie spôsoby financovania (banky))
- **Zváženie nákladov na budovanie označenia**
 - stratégiu voliť v kontexte cieľa a dostupných zdrojov
 - kombinácie registrácie viacerých druhov označení alebo len ochrana prostredníctvom obchodného mena
 - geografické teritórium pôsobnosti
- **Voľba vhodného pomeru kreativity a nákladov na ochranu**
- **Zváženie použiteľnosti označenia na rôznych cieľových trhoch**
- Eliminácia potreby re-brandingu
- **Náklady tvorby označenia** (kreatíva + rešerš registrovateľnosti)
- **Náklady na registráciu**
 - obchodné meno (najlacnejší nositeľ označenia – všetky právne úkony spoločnosti sa robia pod obchodným menom)
 - registrácia ochrannej známky (poplatky registračných autorít + právne služby)
 - národná
 - EÚ
 - svet
 - podporne registrácia doménového mena

Obchodná značka (brand) a jej budovanie (branding)

- Obchodná značka preto predstavuje pojem širší ako je len označenie určitého tovaru alebo služby (produktu)
- *King: „Produkt je niečo, čo je vyrobené v továrni; obchodná značka (brand) je niečo, čo je kupované zákazníkom. Produkt môže byť skopírovaný konkurenciou; ale obchodná značka (brand) je unikátna. Produkt môže zastarať, ale obchodná značka (brand) môže byť nadčasová.“*
- **Obchodná značka pozostáva z troch základných prvkov**
 - **obchodné meno a označenie (logo)**
 - **samotný produkt v podobe tovaru alebo služby**
 - **koncept obchodnej značky**
- V prípade, ak start-up a spin-off spoločnosť podcení tvorbu obchodnej značky a jej budovanie, alebo nie je pri jej tvorbe a budovaní dostatočne rýchla, alebo dôjde k zlyhaniu produktu, môžu vyššie uvedené skutočnosti vyústiť až do vytesnenia týchto spoločností z trhu alebo zmarenie vstupu investora do spoločnosti

Obchodné meno a ochranná známka ako práva na označenie

- **Obchodné meno**

- obligatórne označenie podnikateľa, ktoré je zároveň jeho základným identifikačným prvkom
- vznik obchodného mena pri obchodných spoločnostiach je viazaný na moment zápisu
 - vznik absolútneho práva + vznik ochrany

- **Ochranná známka**

- akékoľvek grafické znázornenie vrátane osobných mien, písmen, číslic, kresieb a tvarov, ktoré je spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby
- v podmienkach SR len také označenie, ktoré je popri splnení zákonných predpokladov na zápis ochrannej známky zapísané v registri ochranných známk vedenom Úradom priemyselného vlastníctva SR

Ekonomický význam práv na označenie

- Priemyselné práva na označenie sú **aktívami s konkrétnou vyčísliteľnou hodnotou**
- **Vytvárajú identitu podnikateľa**, sú s nimi spojené väzby zákazníkov a obchodných partnerov podnikateľa a sú mnohokrát tvorené ekonomickými časovými a osobnostnými vstupmi, ktoré nie je reálne možné nahradiť alebo opakovať
- Priemyselné práva na označenie spolu s inými nehmotnými aktívami **poskytujú podnikateľovi konkurenčné výhody** nevyhnutné pre udržanie sa na trhu v dlhodobejšom časovom horizonte
- Časté neuvedomenie si ekonomického významu označení, možnosti ich praktického využívania ako ekonomických aktív

Stratégie ochrany duševného vlastníctva

- **Stratégie ochrany priemyselného vlastníctva (všeobecne)**
 - registračný princíp
 - časové aspekty
 - teritoriálne aspekty
- **Stratégie ochrany priemyselných práv na označenie a obdobných práv**
 - branding
 - registračný princíp
 - časové aspekty
 - teritoriálne aspekty
- **Stratégie ochrany počítačových programov**
 - utajenie
 - open source software
 - obchodné tajomstvo
 - nekalá súťaž

Ochrana duševného vlastníctva

- **Formálna** (registrácia DV/priemyselné práva)
- **Neformálna** (know-how) – potreba NDA; nastavenie zamestnaneckých vzťahov (pracovné zmluvy, pracovné poriadky)
- Prostredníctvom **obchodného tajomstva**
- Aktívna ochrana a uplatňovanie nárokov pred súdmi

Stratégie komercializácie/monetizácie duševného vlastníctva I.

- Úzko súvisia so stratégiami ochrany
- Nastavenie na základe
 - **Technologický prieskum (technology landscaping)** – získanie všeobecného prehľadu o duševnom vlastníctve a konkurencii v určitej technologickej oblasti, na základe ktorého je možné modelovať obchodnú politiku, výdavky na výskum a vývoj, nastavenie fúzií a akvizícií a stratégie transferu technológií + poskytuje obraz o obchodných modeloch, technológiách a spoločnostiach, ktoré môžu ovplyvniť podnikanie, môžu z neho vzísť odporúčania pre ciele inovačné činnosti
 - **Prieskum duševného vlastníctva (IP landscaping)** – rešerš aktuálneho stavu registrovaných predmetov duševného vlastníctva, podaných prihlášok na registráciu (úžitkové vzory, patenty, dizajny...)
 - **Prieskum odvetvia (industry landscaping)** – východiskový bod pre nastavenie licenčnej kampane identifikáciou podnikateľov/spotrebiteľov v predmetnom odvetví, získanie predstáv o trhovej hodnote duševného vlastníctva a získanie informácií o konkurenčných portfóliách duševného vlastníctva

Stratégie komercializácie/monetizácie duševného vlastníctva II.

- **Oceňovanie nehmotných statkov spojené s podnikateľský zámerom alebo stratégiou**
- **Metódy oceňovania**
 - nákladové
 - výnosové
 - porovnávacie
- **Osobitosti oceňovania označení pri start-up spoločnostiach**
 - hodnota označení rastie pri ich správnom používaní a starostlivosti

Spôsoby komercializácie/monetizácie duševného vlastníctva I.

- Komercializácia
 - Prevod práv
 - Licencovanie
 - Založenie novej spoločnosti a následná komercializácia
- Komercializácia prevodom práv DV
 - S ohľadom na stav DV, najmä pri priemyselných právach (pred podaním prihlášky, po podaní prihlášky, po udelení ochrany), problematické môže byť zachytenie DV, ak nie je chránené a nie je podaná prihláška rovnako aj ocenenie DV

Spôsoby komercializácie/monetizácie duševného vlastníctva II.

- Komercializácia DV licencovaním
 - Nedochádza k prevodu práva
 - Využitie komerčného potenciálu predmetu priemyselného vlastníctva bez jeho priamej aplikácie do výrobného procesu
 - Zachovanie vlastníckych práv k predmetu priemyselného vlastníctva
 - Jednoduchší vstup na nové trhy
 - Zabezpečenie kontroly nad inováciami
 - Predchádzanie/riešenie sporov z predmetov priemyselného vlastníctva
 - Rýchly prístup k technológiám pre nadobúdateľa
 - Úspora kapitálu nadobúdateľa potrebného na výskum a vývoj
 - Vytváranie portfólia DV
- Komercializácia DV založením obchodnej spoločnosti

Ďakujeme za pozornost'